EUROPEES PARLEMENT

COMMISSIE BURGERLIJKE VRIJHEDEN, JUSTITIE EN BINNENLANDSE ZAKEN

in samenwerking met de

COMMISSIE WERKGELEGENHEID EN SOCIALE ZAKEN
COMMISSIE RECHTEN VAN DE VROUW EN GENDERGELIJKHEID
COMMISSIE CONSTITUTIONELE ZAKEN
COMMISSIE BUITENLANDSE ZAKEN
SUBCOMMISSIE MENSENRECHTEN

en met deelneming van leden van de nationale parlementen

maandag, 25 april 2005, van 15.00 tot 18.30 uur
dinsdag, 26 april 2005, van 9.00 tot 12.30 uur
Wiertzstraat 60 – Brussel
Paul-Henri Spaak-gebouw (PHS), zaal 3C50

Ontwerpprogramma

Openbaar seminar

Bevordering van het EU-beleid inzake de grondrechten: van woorden naar daden, of hoe zijn rechten te verwezenlijken?

I. Doelstelling

De doelstelling van dit seminar is, in het licht van twee verslagen die momenteel door de Commissie LIBE worden behandeld – het verslag van mevrouw Kinga Gál over de "bevordering en bescherming van de grondrechten: de rol van nationale en Europese instellingen, met inbegrip van het Bureau voor de grondrechten" en het verslag van de heer Claude Moraes over de "bescherming van minderheden en maatregelen ter bestrijding van discriminatie in een uitgebreid Europa" – een overzicht te krijgen van het huidige Europese en nationale beleid en van de overeenkomstige werkwijzen ten aanzien van de grondrechten, bestrijding van discriminatie en minderhedenkwesties, en de verdere ontwikkelingen op dit gebied te bespreken. Het seminar is slechts bedoeld als uitgangspunt voor verdere discussie op bovengenoemde terreinen[1].

[1] Aangezien de spreektijd beperkt is tot 10 minuten per bijdrage, kunnen sprekers hun voordracht aanvullen met een schriftelijk document (bij voorkeur in het Engels of Frans) dat ze vooraf bij het secretariaat indienen. Dit document zal dan tijdens het seminar worden uitgedeeld.

II. Inleiding

De Unie zet zich sinds jaar en dag in voor de bescherming van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden. Dit blijkt onder andere sinds de jaren zeventig uit de jurisprudentie van het Europees Hof van Justitie. Daarenboven werd de bescherming van de grondrechten in het Verdrag van Amsterdam van 1 mei 1999 verklaard tot een van de basisbeginselen van de Europese Unie, een voorwaarde voor landen die tot de Europese Unie wensen toe te treden, alsmede een blijvende voorwaarde voor de instandhouding van volwaardige beslissingsbevoegdheid in de Raad (artikelen 6 en 7 van het EU-Verdrag)[1].

De EU heeft eveneens een belangrijke taak aan de bestrijding van discriminatie en aan de bevordering van gelijke kansen. In de afgelopen dertig jaar heeft de ontwikkeling van de wetgeving, het beleid en de rechtspraak van de EU ertoe bijgedragen dat discriminatie op grond van geslacht werd aangepakt en de gelijkheid van mannen en vrouwen werd bevorderd. Meer recent, en wel sinds de invoering van artikel 13 in het EG-Verdrag, werd dit wettelijk kader uitgebreid met het verbod op discriminatie op grond van ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. De uitbreiding van de EU, vooral rekening houdend met het nieuwe beleidskader ten aanzien van minderheden, maakt het nog eens extra noodzakelijk vastberaden tegen discriminatie op te treden. Wanneer het eenmaal geratificeerd is, zal het Grondwetsverdrag de EU in staat stellen nog meer op dit gebied op te treden.

Het Verdrag van Amsterdam heeft niet alleen de omtrek van de nieuwe Europese dimensie van de grondrechten bepaald, maar de Europese instellingen tevens van een solide wettelijke basis voorzien, om regels op te stellen voor een sterker Europees burgerschap en voor de ontwikkeling van de Unie tot een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid. Uit het oogpunt van politiek en wetgeving was dit een Copernicaanse revolutie die direct van invloed is op de grondrechten, zeker wanneer de Europese wetgever rechtsregels moet aannemen die betrekking hebben op het recht op asiel, bescherming van gegevens, een eerlijk proces, maatschappelijke integratie, toegang tot documenten van overheidsinstanties.[2]

Zo'n doelstelling kon niet worden bereikt zonder een duidelijker definitie van de te beschermen grondrechten. Daarom was het noodzakelijk meer zichtbaarheid aan deze rechten te verlenen en het institutionele en wettelijke kader van de Europese Unie zelf te vereenvoudigen. Deze vereiste werd vervuld door de goedkeuring van het Europees Handvest van de grondrechten en de integratie daarvan in het Grondwettelijk Verdrag, dat nu op ratificatie door de lidstaten wacht. Deze ontwikkeling betekent een beslissende stap vooruit in de betrekkingen tussen:

- *de Unie en haar burgers (aangezien zij doeltreffender een beroep kunnen doen op die rechten en beter kunnen toetsen of de EU-instanties de rechten eerbiedigen en bevorderen);*
- *de rechterlijke macht en de wetgevende macht van de EU (aangezien de laatste de doelen en grenzen van haar verplichtingen en bevoegdheden nu duidelijker onderkent);*

[1] Zoals gewijzigd door het Verdrag van Amsterdam, dat een codificatie betekent van de jurisprudentie van het Europees Hof van Justitie sinds zaak C-29/69 « Stauder » van 12 november 1969, blz. 419, in zaak C-11/70 "Internationale Handelsgesellschaft", blz. 1125, C-4/73 "Nold" van 14 mei 1974, blz. 491, C-44/79 "Hauer", blz. 3727 en C-5/88 "Wachauf" van 13 juli 1989.

[2] Eenvoudig gezegd is het zo dat gedurende tientallen jaren het probleem van de Europese wetgever erin bestond het aannemen van wetten te vermijden die onbedoeld zouden kunnen indruisen tegen de grondrechten, en zodoende was de aandacht meer gevestigd op het vermijden van "negatieve effecten" dan op de keuze van een specifiek doel. Nu de bevordering van de grondrechten de voornaamste doelstelling is geworden (of ten minste een mainstreaming concept voor het gehele wetgevingsproces), is de manier van wetgeven grondig veranderd.

- *de EU en haar lidstaten (aangezien transparanter is op welke wijze ieder grondrecht op nationaal en op EU-niveau kan worden beschermd en bevorderd);*
- *de EU en de Raad van Europa (inzonderheid uit het oogpunt van de naleving door de EU van het EVRM) en de VN.*

Volgens de Europese Raad zullen "de opneming van het Handvest van de grondrechten in het Grondwettelijk Verdrag en de toekomstige toetreding van de EU tot het EVRM (...) in feite een juridische verplichting voor de Unie creëren zodat de grondrechten op alle beleidsterreinen actief worden bevorderd."

In feite bestaat voor het Europees Parlement al zo'n verplichting ten aanzien van terreinen waarop bestaande verdragen reeds een rechtsgrondslag bieden[1].

III. Vragen

Kennis genomen hebbend van deze institutionele en wettelijke achtergrond, evenals van de internationale context, zou het seminar de Commissie LIBE kunnen helpen bij het beantwoorden van de volgende vier vragen:

1/ Hoe kunnen de grondrechten op de volgende gebieden beter worden ***beschermd****:*

- *toezicht door de lidstaten op de eerbiediging van de gemeenschappelijke beginselen van de EU en de grondrechten (artikel 6, lid 1 en artikel 7 van het EU-Verdrag en het toekomstige artikel I-2 van het Grondwettelijk Verdrag)?*

- *versterking van de interactie tussen het Europees niveau (met inbegrip van de Raad van Europa) en de nationale niveaus, op een wijze die de omtrek van een nieuw Europees rechtsstelsel laat zien?*

- *behoefte aan meer mogelijkheden voor de burgers om zich te beschermen (nationale en Europese ombudsmensen, het recht op toegang tot EG-rechters, non-discriminatie...)?*

2/ Hoe kunnen de grondrechten beter worden ***bevorderd*** *door een meer gerichte aanwending van de wetgevende bevoegdheden van de Unie en de Gemeenschap?*

3/ Hoe kan binnen en buiten de Europese Unie het ***bewustzijn*** *voor de grondrechten worden* ***vergroot*** *en een cultuur van de grondrechten worden geschapen?*

4/ Zou een ***Europees Bureau voor de grondrechten en de bestrijding van discriminatie*** *niet een nuttige rol kunnen spelen, gezien de implicaties voor de Europese Unie van deze drie uitdagingen? Aan welke basisvereisten en criteria dient een dergelijk bureau te voldoen om zijn opdracht te kunnen vervullen?*

[1] Hoewel eraan herinnerd moet worden dat volgens het advies van het Hof van Justitie 2/94([1]) (dat voor de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam is aangenomen) *"...aucune disposition du TCE ne confère aux institutions communautaires, de manière générale, le pouvoir d'édicter des règles en matière de droits de l'homme"*.
a) Deze verklaring dient te worden uitgelegd in de zin dat zo'n bevoegdheid wel kan bestaan wanneer er een specifieke rechtsgrondslag is (bijvoorbeeld asielpolitiek, transparantie, discriminatie, gegevensbescherming...) en dat in zulke gevallen de Unie / Gemeenschap haar eigen normen kan definiëren.
b) Daarenboven weerhoudt dit advies de Unie er niet van, een op "mensenrechten" georiënteerde wetgeving aan te nemen.

De sprekers wordt vriendelijk verzocht in hun voordracht (ten minste een van) deze lijnen te volgen en tevens de specifieke vragen die aan de afzonderlijke, hieronder beschreven panels worden gesteld, te beantwoorden.

* * *

Maandag, 25 april 2005, 15.00 – 18.30 uur

15.00 - 15.05 uur Opening van het seminar door **de heer Jean-Marie CAVADA**, voorzitter van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

15.05 - 15.10 uur Inleidende opmerkingen door **de heer Ottaviano DEL TURCO,** voorzitter van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

Zitting I
Bescherming van de mensenrechten op nationaal en Europees niveau: minderheden en bestrijding van discriminatie

De EU beschikt over een van de meest geavanceerde wettelijke kaders ter wereld als het gaat om de bestrijding van discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Evenwel zijn deze regels nog niet volledig in nationale wetgeving omgezet. Voorts zijn er verdere maatregelen nodig om te waarborgen dat de mensen zich bewust zijn van hun recht op bescherming tegen discriminatie en in staat worden gesteld dit recht af te dwingen.

De Gemeenschap heeft nog steeds niet gedefinieerd wie er als lid van een minderheid dient te worden beschouwd, en het concept van "minderheid" is, zelfs op het niveau van de VN en van de Raad van Europa, allesbehalve geharmoniseerd. In het algemeen staan minderhedenkwesties binnen de Unie niet hoog op de agenda van de Unie, maar zij verdienen nu meer aandacht teneinde de doelmatigheid van de door de overheden getroffen maatregelen op dit gebied te verhogen.

Er dient een geïntegreerde aanpak te komen van gelijkheid en non-discriminatie, en deze concepten moeten in het relevante EU-beleid worden gemainstreamd. De doelstelling is, te waarborgen dat de lidstaten doeltreffend en op gepaste wijze omgaan met de toenemende verscheidenheid van hun samenlevingen in de zin van etnische afstamming, geloof, leeftijd, handicap of seksuele geaardheid. De Europese Commissie speelt hierin een sleutelrol, voorzover ze de globale beleidsagenda vooruit dient te helpen en daarenboven de omzetting van de EG-wetgeving inzake antidiscriminatie dient te controleren en te ondersteunen. Het toekomstige Bureau voor de grondrechten kan eveneens bijdragen aan dit proces, inzonderheid door het faciliteren van de verzameling van gegevens, de uitwisseling van beste werkwijzen en contacten met de burgermaatschappij.

De panels zouden de volgende kwesties kunnen behandelen:

1. Europees antidiscriminatiebeleid

Hoe kan discriminatie, met inbegrip van discriminatie op grond van ras, etnische afstamming, seksuele geaardheid, geloof, handicap en leeftijd, worden bestreden? Hoe staat het met de situatie van de Roma-gemeenschap, van nieuwe en langdurig gevestigde immigranten, van etnische minderheden van buitenlandse afkomst die reeds lang in de Europese Unie wonen, van

verschillende etnische of nationale minderheden op het grondgebied van een lidstaat? Welke stappen zijn nodig om een volledige tenuitvoerlegging en afdwinging van de EG-wetgeving inzake antidiscriminatie te waarborgen? Zijn verdere maatregelen vereist om het huidige wettelijke kader aan te vullen? Hoe kunnen concepten van non-discriminatie en gelijkheid in het relevante EU-beleid worden geïntegreerd? Welke wetgevingsmaatregelen dienen voor de inwerkingtreding van het Grondwettelijk Verdrag te worden getroffen? Welke financiële maatregelen zouden kunnen worden voorgesteld? Kan de rol van de Structuurfondsen, het Cohesiefonds, het Europees Sociaal Fonds en het communautair initiatief EQUAL beter worden gecoördineerd teneinde de doelgroepen te bereiken die op steun zijn aangewezen?

15.10 - 15.55 uur Voordrachten van:

- **de heer Vladimír ŠPIDLA,** commissaris voor werkgelegenheid, sociale zaken en gelijke kansen

- **de heer Asbjorn EIDE**, voorzitter van de adviescommissie van de Europese Raad over het Kaderverdrag inzake de bescherming van nationale minderheden, voormalig voorzitter van de VN-werkgroep over minderheden

- **mevrouw Beate WINKLER**, directeur, Europees Waarnemingscentrum voor racisme en vreemdelingenhaat (EUMC)

15.55 - 16.10 uur Gedachtewisseling

2. Nationale ervaringen in enkele lidstaten: bewustmaking, verzameling van gegevens, controle, uitwisseling van ervaringen en beste werkwijzen

Hoe kan er een evenwicht worden gevonden tussen integratie en de bevordering van diversiteit? Wat zijn de tekortkomingen van de antwoorden van de lidstaten op de maatregelen die gebaseerd zijn op artikel 13 van het EG-Verdrag? Wat kunnen de nationale autoriteiten, gelijkheidsorganen, organisaties van de burgermaatschappij en de sociale partners doen om non-discriminatie en diversiteit te bevorderen? Welke maatregelen voor de tenuitvoerlegging en welk feedbackmechanisme kunnen worden voorgesteld? Is de verzameling van gegevens een belangrijk instrument voor de ontwikkeling van doelmatig beleid om gelijkheid te bevorderen en discriminatie aan te pakken? Dient de EU de samenwerking met nationale autoriteiten en andere belanghebbenden uit te breiden? Wat is op dit gebied de rol van de regionale autoriteiten? Is het subsidiariteitsbeginsel de beste manier om minderheden bij het besluitvormingsproces te betrekken? Is zelfbestuur een goed antwoord op de vraagstukken die door de minderheidsgroepen worden opgeworpen?

16.10 - 16.40 uur Voordrachten van:

- **de heer Joël THORAVAL**, voorzitter van de Franse Commission nationale consultative des droits de l'homme

- **mevrouw Jana KVIECINSKA,** directeur-generaal, Bureau van de Regering van de Slowaakse Republiek

– **de heer Wouter NACHTERGAELE**, lid van het Belgisch Nationaal Focal Point voor racisme en vreemdelingenhaat

16.40 - 17.10 uur Gedachtewisseling

3. Mening van de burgermaatschappij over de toepassing van het antidiscriminatiebeleid
Hoe kunnen de nationale en regionale autoriteiten, gelijkheidsorganen en organisaties van de burgermaatschappij hun inspanningen beter met de sociale partners coördineren? Waar is een rol voor het Bureau voor de grondrechten weggelegd? Is de strategie om discriminatie te bestrijden met behulp van de Structuurfondsen, het Cohesiefonds, het Europees Sociaal Fonds en het communautair initiatief EQUAL doeltreffend? Zouden NGO's die belangen vertegenwoordigen op de gebieden die onder artikel 13 van het EG-Verdrag vallen, niet eenvoudiger van deze fondsen moeten kunnen profiteren?

17.10 - 17.50 uur Voordrachten van:

– **de heer Andrzej MIRGA**, voorzitter van de deskundigencommissie inzake Roma (zigeuners) van de Raad van Europa, voorzitter van de Roma-adviesraad van het project Etnische betrekkingen (PER)

– **mevrouw Anne-Sophie PARENT**, voorzitter, Platform van Europese NGO's uit de sociale sector

– **de heer Andre WILKENS**, directeur van het Open Society Institute - Brussel

– **mevrouw Catelene PASSCHIER**, gekozen confederaal secretaris van het Europees Vakverbond (EVV)

17.50 - 18.25 uur Gedachtewisseling

18.25 - 18.30 uur Conclusie van de rapporteur
De heer Claude MORAES, lid van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

Dinsdag, 26 april 2005, 9.00 – 12.30 uur

Zitting II
Grondrechten en uitdagingen voor het veiligheidsbeleid: prioriteiten voor EU-besluitvormers vóór inwerkingtreding van de Grondwet

09.00 uur Opening van de zitting door **de heer Jean-Marie CAVADA**, voorzitter van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

09.05 uur Inleidende opmerkingen door **de heer Jo LEINEN**, voorzitter van de Commissie constitutionele zaken en **mevrouw Hélène FLAUTRE**, voorzitter van de Subcommissie mensenrechten

09.15 uur **De heer Franco FRATTINI**, Vice-voorzitter van de Europese Commissie.

1. Grondrechten en uitdagingen voor het veiligheidsbeleid: hoe is een evenwichtige benadering mogelijk?

De Europese Unie maakt deel uit van de internationale rechtsorde en dient de resultaten van de VN en de Raad van Europa op het gebied van de bescherming en bevordering van de mensenrechten volledig in aanmerking te nemen. In het bijzonder dienen de uitwisseling van informatie en gegevens, en een zinvolle samenwerking tussen het toekomstige Bureau voor de grondrechten en de Raad van Europa te worden gewaarborgd. Het is van het grootste belang een functioneel samenwerkingsmodel te ontwikkelen en een geïnstitutionaliseerde band tussen die twee organen tot stand te brengen.

Sinds 11 september is de globale context van het mensenrechtenbeleid echter veranderd. Het volstaat bij de bescherming van de grondrechten in geheel Europa wellicht niet dat in het bijzonder de Raad van Europa en de VN-organen zorg dragen voor rechtszekerheid en samenhang.

Welke lessen kunnen uit deze recente ontwikkelingen en het antiterrorismebeleid op internationaal, EU- en nationaal niveau worden getrokken? Hoe kan het juiste evenwicht tussen de veiligheidseisen en de bescherming van de grondrechten worden gevonden en behouden? Welke rol is er in dit verband weggelegd voor het Bureau voor de grondrechten?

09.25 - 10.05 uur Voordrachten van:

- **de heer Alvaro GIL ROBLES**, commissaris voor de mensenrechten bij de Raad van Europa
- **de heer Dick OOSTING**, Amnesty international
- **de heer Antoine MADELIN**, Internationale Federatie voor de Rechten van de Mens (IFRM)
- **de heer Tony BUNYAN**, redacteur van Statewatch

10.05 – 10.30 uur Gedachtewisseling

2. Bescherming van de grondrechten: hoe kan gezorgd worden voor een dialoog tussen Europese en nationale rechters?

De integratie van het Handvest van de grondrechten in het Grondwettelijk Verdrag en de toekomstige toetreding van de EU tot het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM) brengen diepgaande institutionele en constitutionele veranderingen met zich mee en een aanmerkelijke verzwaring van de wettelijke taak van de Unie te waarborgen dat de grondrechten op alle EU-beleidsgebieden actief worden bevorderd.

Krachtens de geldende Verdragen kunnen de Gemeenschap en de Unie wetten uitvaardigen op gebieden waarmee zowel Europese als nationale gerechtshoven te maken hebben (het meest recente voorbeeld hiervan is het Europees aanhoudingsbevel, dat door diverse grondwettelijke gerechtshoven behandeld is). In afwachting van de inwerkingtreding van het Grondwettelijk Verdrag zou de bevordering van de dialoog tussen nationale en Europese gerechtshoven en tussen gerechtshoven en wetgevers dus gewenst zijn om uiteenlopende interpretaties zo veel mogelijk te voorkomen. Bovendien moet het ontstaan en de geleidelijke evolutie van een gemeenschappelijke juridische cultuur op het gebied van de bescherming van de grondrechten bevorderd worden.
Wat het Europees Parlement betreft, zou deze evolutie met name bevorderd kunnen worden door de intensivering van de contacten tussen de grondwettelijke gerechtshoven en ook door de afschaffing van de huidige beperkingen van de bevoegdheden van het Hof van Justitie van de Europese Unie op het gebied van de prejudiciële interpretatie ten aanzien van de beleidsterreinen die onder de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid ressorteren (art. 35 EU-Verdrag en art. 68 EG-Verdrag).

Wat is de mening van de voornaamste spelers, de Europese hooggerechtshoven, ten aanzien van dit nieuwe perspectief? Wat zijn de voordelen van, maar ook de mogelijke inconsistenties tussen de twee Europese rechtsstelsels? Kunnen de Europese burgers verwachten dat ingevolge deze ontwikkeling hun rechten beter zullen worden beschermd? Hoe kan het juiste evenwicht tussen de veiligheidseisen en de bescherming van de grondrechten worden gevonden en behouden?

10.30 - 11.10 uur Voordrachten van:

- **de heer Vassilios SKOURIS**, voorzitter van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

- **de heer Luzius WILDHABER**, voorzitter van het Europees Hof voor de rechten van de mens

- **de heer Guy CANIVET**, voorzitter van het Hof van Cassatie (Frankrijk), voorzitter van het Netwerk van voorzitters van de hooggerechtshoven in de Europese Unie

- **de heer Valerio ONIDA,** voormalig voorzitter van het Grondwettelijk Hof van Italië

11.10 – 11.40 uur Gedachtewisseling

*****

*** ***

Slotzitting:
Uitdagingen voor en engagement van de Europese wetgever

De bevordering van de grondrechten vereist een gestructureerde aanpak van deze nieuwe situatie. Hierover dient nog een duidelijke politieke wil te worden geformuleerd. Deze taak wordt wellicht overgenomen door de Commissie in het kader van de groep van Commissieleden voor de grondrechten, antidiscriminatie en gelijke kansen onder het voorzitterschap van de heer Barroso. Niettemin is het van het allergrootste belang dat de Europese Raad en het Europees Parlement ook op dit terrein richtsnoeren opstellen. Het Bureau voor de grondrechten is één onderdeel van dit nieuwe mechanisme van Europese grondrechten. Waartoe is iedere instantie bereid zich te verbinden?

11.40 uur **de heer Josep BORRELL FONTELLES,** voorzitter van het Europees Parlement

11.55 uur **de heer Jean ASSELBORN**, fungerend voorzitter van de Raad (moet nog worden bevestigd)

12.10 uur **de heer José Manuel BARROSO,** Voorzitter van de Europese Commissie

12.25 uur Conclusies van de rapporteur, **mevrouw Kinga GÁL,** lid van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken.

Referenties

- *Website van het seminar* (http://www.europarl.eu.int/comparl/libe/elsj/events/hearings/20050425/default_en.htm)

- *ontwerpverslag van mevrouw Kinga Gál over de bevordering en bescherming van de grondrechten: de rol van nationale en Europese instellingen, met inbegrip van het Bureau voor de grondrechten* (http://www.europarl.eu.int/meetdocs/2004_2009/documents/PR/560/560833/560833nl.pdf)

- *ontwerpverslag van de heer Claude Moraes over de bescherming van minderheden en maatregelen ter bestrijding van discriminatie in een uitgebreid Europa* (http://www.europarl.eu.int/meetdocs/2004_2009/documents/PR/558/558192/558192nl.pdf)

- *Grondwettelijk Verdrag* (http://europa.eu.int/constitution/index_nl.htm)

- *Consultaties op initiatief van de Europese Commissie inzake de oprichting van een Bureau voor de grondrechten (COM(2004)0693 def.)* (http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/fundamental_rights_agency/communication_com2004_693_nl.pdf)

- *Richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming* (http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/pdf/legisln/2000_43_nl.pdf)

- *Richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep* (http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/pdf/legisln/2000_78_nl.pdf)

- *Groenboek inzake gelijkheid en non-discriminatie in een uitgebreide Europese Unie* (http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/pdf/pubst/grpap04_nl.pdf)

BIJLAGE

Secretariaat van het seminar	Telefoon	Adres	E-mailadres
Emilio DE CAPITANI **afdelingshoofd**	**32.2.284.35.08**	**Europees Parlement** **Belliardstraat 89** **RMA 1J 032** **1047 Brussel**	**ip-libe@europarl.eu.int**
Antoine CAHEN **administratief medewerker**	**32.2.284.06.60**	**Europees Parlement** **Belliardstraat 89** **RMA 1J 014** **1047 Brussel**	
Martina SUDOVA **administratief medewerkster**	**32.2.2843.14.76**	**Europees Parlement** **Belliardstraat 89** **RMA 1J 040** **1047 Brussel**	
Ryszard DE GROOT **assistent**	**32.2.284.07.95**	**Europees Parlement** **Belliardstraat 89** **RMA 01J036** **1047 Brussel**	
Béatrice OLLIER **secretaresse**	**32.2.284.25.81**	**Europees Parlement** **Belliardstraat 89** **RMA 01J006** **1047 Brussel**	

Belangrijke mededeling voor personen die aan het seminar willen deelnemen

Dit seminar is toegankelijk voor het publiek. Om veiligheidsredenen moeten deelnemers die niet in het bezit zijn van een toegangskaart van het Europees Parlement, vooraf een pasje aanvragen. U wordt verzocht daartoe voor 20 april 2005 contact op te nemen met het secretariaat van het seminar.